

ואומרת על כך הגמרא: **אישתמיטתיה** לאותו מקשן **הא דאמר רבי אסי אמר רבי יוחנן: לקח עשרה עוברין במעו אמן כולם נכנסין לדיר להתעשר**. ואם כן, משכחת לה אתנן שניקח על ידי הבעל ולא נפטר משום לקוח, באתנן עובר, שחזר ולקחו הבעל

כשעדיין עובר הוא.⁽¹⁰⁾

ומקשינן: **ותיעשרה איהי** [תעשר הזונה נ-ב-1 עצמה], ולמה פירשה הברייתא שהאתנן חייב במעשר רק בכגון שחזר ולקחו הימנה. והרי אפילו ביד הזונה מתחייב האתנן

אתנן אינו נכנס לדיר להתעשר!?! וראה מה שיתבאר בזה באות ב, ובעוד הערות דלקמן].

ב. רבינו גרשום הקשה מעצמו למה אינו נפטר משום לקוח, וכנראה שלא גרס כן בגמרא. ותירץ מדנפשיה בתירוצן שני כתירוצן הגמרא. ובתירוצן ראשון יישב: כיון שבזונה גויה עסקינן כמבואר בהמשך הסוגיא, אם כן, נמצא שבשעה שלקח הבעל את האתנן עדיין אין האתנן ראוי להתעשר, כיון שגויה אינה חייבת במעשר, והרי זה כאילו לקח קודם עשייה שאין הלקיחה פוטרת.

ג. גבי תבואת דגן דמעטינן לקוח מ"תבואת זרעך", נקטו **התוספות בבבא מציעא** [פח א ד"ה תבואת], **והר"ש בפרק א דפאה**, שהמוכר תבואת זרעו וחזר ולקחו, הרי הוא חייב במעשר ואינו נפטר מטעם לקוח.

ו**כתב החזון איש** [שביעית א ז]: צריך עיון, מהיכן קים להו זה, ובסברא יש לומר כיון דאיפטר בלקוח פטור לעולם, וכדאמר בכורות נו א לענין מעשר בהמה "והא איפסיל ליה בלקוח". והיינו, שהרי כאן מיירי כשחזר הבעל ולקח את הבהמה שגדלה בעדרו, ומכל מקום מקשינן דליפטר מטעם לקוח.

ו**כתב ליישב**: שאני מעשר בהמה שאינו טובל, אלא חיובא דגברא, וכל שנפטר פקע חיובו, אבל בדבר שטובל, יש לומר דלגבי מוכר חשיב טבל.

ועיקר הראיה מסוגייתנו, שגבי מעשר בהמה פטור הוא אפילו חזר ולקחו, ראה הוכחה זו במהרי"ט אלגאזי פא ו ד"ה הן אמת. **ובדבר**

אברהם [חלק א סימן כח] האריך הרבה בכל זה. ובדבר אברהם [חלק ב סימן יא אות ה] הביא כן מפורש מדברי **התוספתא בכורות ז ג**.

והאחרונים הביאו עוד מדברי **רש"י לעיל** יא א, גבי מה שאמרו שם שפדין פטר חמור נכנס לדיר להתעשר: כיצד אמרו נכנס לדיר להתעשר, אי אתה יכול לומר בבא ליד כהן, שהרי שנינו, הלקוח ושניתן לו במתנה פטור. וכתב רש"י: אי אתה יכול לומר בבא ליד כהן, אם נתנו ישראל לכהן שוב אינו נכנס להתעשר לא ביד כהן ולא ביד ישראל, ואפילו חזר ולקחו ממנו או הכהן נתנו לו, שהרי שנינו הלקוח ושניתן לו במתנה פטור ממעשר בהמה. הרי מבואר מדברי רש"י שאם החזירו מוכר אינו מתחייב במעשר בהמה. [ובעמוד ב יבואר בהערות שכן מוכח מן הרמב"ם, ומרש"י בעמוד ב ד"ה גדיים כנגד תישים].

ומלשון רש"י נראה שסברתו אינה כהחזון איש, שהרי מלשון רש"י שכתב "ואפילו חזר ולקחו ממנו או נתנו לו הכהן במתנה, שהרי שנינו", מבואר, דמה שהזכירה הגמרא "הלקוח או שניתן לו במתנה", מתיחס לחזרת הבהמה ליד הישראל דרך מקח או דרך מתנה. הרי מבואר כי מה שהישראל נתנו לכהן, אכן אינו פטור כשחזר ליד הישראל, אלא שהחזרה עצמה היא הפוטרת. וכן יבואר בהערות בעמוד ב מדברי הרמב"ם.

10. הקשה **הרש"ש**: אם נתנו לה כשהוא עובר, הרי משנולד פקע שם אתנן ממנו, שהרי דרשינן